

Przysłowia są mądrością narodów, przekazywane z pokolenia na pokolenie zawierają zazwyczaj wskazówki, dobre rady na życie.

Przysłowia, zwięzłe i trafne, wyrażają powszechnie przyjęte poglądy i przekonania. Są one częścią każdego języka mówionego i odnoszą się do takich form literatury ludowej, jak zagadki i baśnie, które powstały w tradycji ustnej.

Porównania przysłów znalezionych w różnych częściach świata pokazują, że istotę mądrości można znaleźć w różnych warunkach i językach. Przysłowie biblijne "Oko za oko, ząb za ząb" ma na przykład odpowiednik afrykański: "Kozia skóra kupuje kozią skórę, tykwa, tykwę." Obie tworzą część kodeksów postępowania i ilustrują użycie przysłów do przekazywania plemiennej mądrości i zasad postępowania. Często to samo przysłowie można znaleźć w wielu wariantach. W Europie może to wynikać z międzynarodowego bogactwa łacińskich przysłów w średniowieczu. Przysłowie znane w języku angielskim jako "Jeden ptak w ręku jest wart dwóch na krzewie" (pol. Lepszy wróbel w garści niż gołąb na dachu) wywodzi się ze średniowiecznej łaciny, a jego odniesienie można znaleźć w języku rumuńskim, włoskim, portugalskim, hiszpańskim, niemieckim, polskim i islandzkim. Wiele biblijnych przysłów ma odpowiedniki w starożytnej Grecji. "Delikatna odpowiedź odwraca gniew" była znana zarówno Ajschylosowi, jak i Salomonowi, a "Lekarzu, ulecz się sam" (Łuk. 4:23) był również znany Grekom.

Pewne podobieństwa stylistyczne znaleziono w przysłowia­ch z tej samej części świata. Przysłowia z Bliskiego Wschodu często wykorzystują hiperbolę i barwne, obrazowe formy ekspresji. Typowym przykładem jest przysłowiowy egipski opis szczęśliwego człowieka: "Wrzućcie go do Nilu, a wypłynie z rybą w ustach." Klasyczne łacińskie przysłowia są zazwyczaj zwięzłe i lakoniczne (np. Praemonitus, praemunitis; "Strzeżonego Pan Bóg strzeże"). Wiele języków używa rymów, aliteracji i gier słownych w swoich przysłowia­ch, tak jak u Szkotów "Many a mickle makes a muckle" ("Wiele drobiazgów tworzy jedną wielką rzecz"). Przysłowia ludowe są zwykle ilustrowane domowymi wizerunkami - przedmiotami gospodarstwa domowego, zwierzętami hodowanymi i zwierzętami domowymi oraz wydarzeniami dnia codziennego.

Przysłowia pochodzą z wielu źródeł, z których większość jest anonimowa i trudna do odnalezienia. Ich pierwsze pojawienie się w formie literackiej jest często adaptacją wypowiedzi ustnej. Mówi się, że Abraham Lincoln wymyślił powiedzenie "Nie zamienia się koni na środku rzeki" ale równie dobrze mógł użyć tylko przysłowia już obecnego. Częste użycie popularnych przysłów skutkuje tworzeniem się nowych powiedzeń; np. biblijne przysłowie "Miłość do pieniędzy jest źródłem wszelkiego zła" stało się "Pieniądze są źródłem wszelkiego zła". Wiele wciąż aktualnych przysłów odnosi się do przestarzałych zwyczajów. Powszechne powiedzenie "Jeśli czapka pasuje, to ją noś" na przykład, odnosi się do średniowiecznej czapki błazna. Przysłowia czasami odnoszą się do przesądów ("Poślub się w maju, pokutuj zawsze"), do prognozy pogody ("Deszcz przed siódmą, ładna pogoda po jedenastej") lub porady zdrowotnej ("Wczesne kładzenie się spać i wczesne wstawanie czynią człowieka zdrowym, bogatym i mądrym").

1. Jak utrzymać przyjaźń?

Jeśli chcesz stracić przyjaciela, pożycz mu pieniądze. (Czech Republic)

Nawet jeśli twój przyjaciel jest zrobiony z miodu, nie zjedz go całego. (Słowacja)

Droga do domu przyjaciela nigdy nie jest zbyt długa. (Bułgaria)

Przyjaźń jest złotą nicią, którą łatwo zerwać. Może być związana, ale węzeł pozostanie na zawsze. (Słowacja)

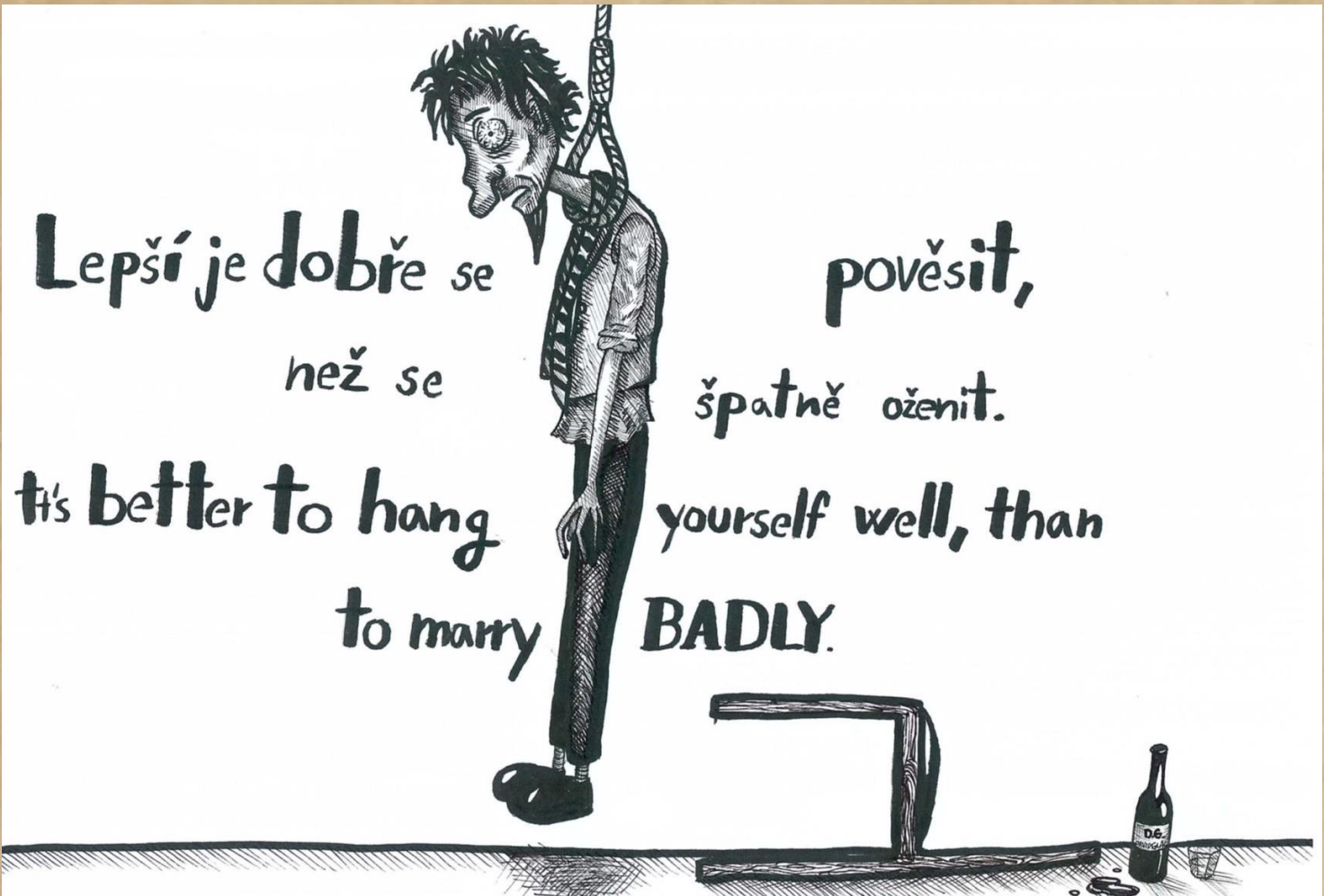
Kto mieczem wojuje, ten od miecza ginie. (Polska)
Miłość może umrzeć przez prawdę, przyjaźń przez kłamstwo. (Słowacja)

Kiedy zdradzisz przyjaciela, zdradzasz siebie przez całe życie. (Bułgaria)

Jeśli masz pełną torebkę, przyjaciele zawsze cię znajdą. (Słowacja)

Wielu przyjaciół zostało utraconych przez żart, jednak żadnego dzięki niemu nie zyskano. (Czechy)

Żeby mieć przyjaciela, najpierw samemu trzeba nim być. (Bułgaria)

Lepší je dobře se

než se

It's better to hang
to marry

pověsit,

špatně oženit.

yourself well, than
BADLY.

Nigdy więcej wina, rozmowy, pieniędzy, przyjaciół.
(Słowenia)

Bycie przyjacielem nie oznacza, że znamy drugą osobę dobrze, ale że jesteśmy częścią jej osobowości.
(Bułgaria)

Dobrzy przyjaciele dzielą się nawet truskawką.
(Słowacja)

Ciepłe jedzenie, ciepła przyjaźń. (Czechy)

Traktuj dobrego przyjaciela jak cenny skarb.
(Słowacja)

Lepiej mieć setkę przyjaciół niż jednego wroga.
(Czechy)

Przyjaźń jest czymś najlepszym, co można dać drugiej osobie. (Łotwa)

Dla nowych przyjaciół, nie zapomnij o starych.
(Słowacja)

Mądrymu wystarczy jedno słowo. (Portugalia)

Ten, który kocha swojego przyjaciela, nie żałuje inwestycji. (Słowacja)

2. Znaczenie przyjaźni

Od przyjaźni blisko do wrogości. (Słowacja)

Wolałbym spacerować w ciemności z przyjacielem niż chodzić samotnie w jasny dzień. (Bułgaria)

Nie płot cię ochroni, lecz przyjaciele. (Czechy)

Dobry przyjaciel jest cenniejszy niż złoto. (Słowacja)

Kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada (Słowenia)

Możesz być zwyczajną osobą dla świata, ale całym światem dla drugiej osoby. (Bułgaria)

Złe towarzystwo często prowadzi do nieprzyjemnych konsekwencji. (Słowenia)

Stary przyjaciel i stare wino niegdy nie są złe. (Czechy)

Kto pierwszy, ten lepszy. (Słowenia)

Powiedz mi, kim jest twój przyjaciel, a powiem ci kim jesteś. (Łotwa)

Jeśli obiecujesz coś, to jest dług, który musisz spłacić. (Słowenia)

Życie bez przyjaźni nie jest nic warte. (Bułgaria)

Co dwie głowy to nie jedna. (Słowenia)

Przyjaźń jest jak morze – rozgrzewa się powoli i powoli
ochładza. (Łotwa)

Nic nie jest tak złe, jak się wydaje. (Słowenia)

Przyjaciół i zdrowia nigdy nie dość. (Słowacja)

Słowo to nie koń. (Słowenia)

We dwoje zawsze różnie. (Czechy)

Przyjaciele są jak gwiazdy - nie zawsze je widzisz, ale wiesz,
że istnieją. (Łotwa)

Lepsza garstka przyjaciół niż samochód pełen forsy.
(Słowacja)

3. Ogólne wskazówki dla relacji interpersonalnych

Śniadanie jedz sam, obiadem podziel się z przyjacielem, kolację daj wrogowi. (Czechy)

Przyjaźń jest tym, co dajesz, nie tym co dostajesz.
(Bułgaria)

Złej baletnicy przeszkadza rąbek u spódnicy. (Polska)

Psy, które dużo szczekają, nie gryzą. (Słowenia)

Co się odwlecze to nie uciecze. (Polska)

Jak sobie pościelisz, tak się wyśpisz. (Słowenia)

Kogut myślał o niedzieli, a w sobotę głowę ścieli.
(Polska)

Cicha woda brzegi rwie. (Czechy)

Najlepszym testem dla przyjaźni jest upływ czasu,
podobnie jak dla prawdziwego złota - ogień.
(Bułgaria)

Biednemu zawsze wiatr w oczy. (Polska)

Dobre rzeczy spotykają tych, którzy są
cierpliwi. (Portugalia)

Dobra rada jest lepsza niż złoto. (Czechy)

Gdzie dwóch się bije, tam trzeci korzysta. (Polska)

Czym skorupka za młodu nasiąknie, na starość trąci.
(Czechy)

Palec i główka to szkolna wymówka. (Polska)

Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie, a kiedy
odniesiemy sukces cieszą się razem z nami.
(Bułgaria)

Ten się śmieje, kto się śmieje ostatni. (Portugalia)

Ryby i goście śmierdzą na trzeci dzień. (Czechy)

Gdzie nie brak chęci, tam i sposób zawsze się
znajdzie (Portugalia)

Nie wszystko złoto co się świeci. (Portugalia)

Lepiej się dobrze powiesić, niż źle wyjść za mąż.
(Czechy)

Dopóki jest życie, jest nadzieja. (Portugalia)

Nie wchodzić dwa razy do tej samej rzeki. (Polska)

4. Po czym poznać prawdziwego przyjaciela?

Prawdziwy przyjaciel, to ktoś kto cię upomina. (Słowacja)

Przyjaciele to ludzie, którzy nigdy nie pytają o drogę - po prostu podążają za tobą, bez względu na to, jak to wygląda ... (Bułgaria)

Kto się czubi, ten się lubi. (Czechy)

Ludzie słyszą, co mówisz. Przyjaciele słuchają tego, co mówisz a tylko najlepsi z nich słyszą to, co nie zostało powiedziane. (Bułgaria)

Swój do swego ciągnie. (Czechy)

Nie ma granic dla prawdziwej przyjaźni. (Bułgaria)

Nie ten jest przyjacielem, który cię kocha w szczęściu, ale ten kto pomaga w nieszczęściu. (Słowacja)

Stara przyjaźń nie rdzewieje, stara przyjaźń nie zanika. (Łotwa)

Bogactwo nie jest dobrym doradcą. Prawdziwy skarb to przyjaciel. (Bułgaria)

Wygląd może być mylący. (Słowenia)

V nouzi potkáš přítele.
You meet a friend
When times
are tough.

Dobra studnia daje wodę w czasie suszy, a dobrego przyjaciela poznamy w nędzy. (Słowacja)

Człowiek, który zawsze nam potakuje, nie jest dobrym przyjacielem. (Słowacja)

Przyjaciół zawsze kocha. (Łotwa)

Nie można oceniać książki po okładce. (Portugalia)

Przyjaciela poznasz w potrzebie. (Słowacja)

Przyjaciół to ten, który wie o tobie najgorsze rzeczy, a mimo tego cię szanuje. (Łotwa)

Złoto jest testowane w ogniu, a przyjaciel w nieszczęściu. (Słowacja)

Prawdziwym testem dla przyjaźni jest nieszczęście. (Łotwa)

Sources:

- 1 <https://www.engvid.com/english-resource/50-common-proverbs-sayings/>
- 2 <https://www.britannica.com/art/proverb>

Praca wykonana z udziałem szkół:

Základní škola Ostrava, příspě. org.

Gen. Píky 13A, Ostrava | *Czechy*

Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana

Pawła II w Pszczynie | *Polska*

Agrupamento de Escolas de

Montemor-o-Novo | *Portugalia*

OU "Hristo Botev" | *Bułgaria*

Primary School | *Słowacja*

Osnovna Sola Smihel *Słowenia*

Jelgavas 6 vidusskola | *Litwa*

Projekt Erasmus+ 2015/2018

Effective Communication - A Successful Future Life